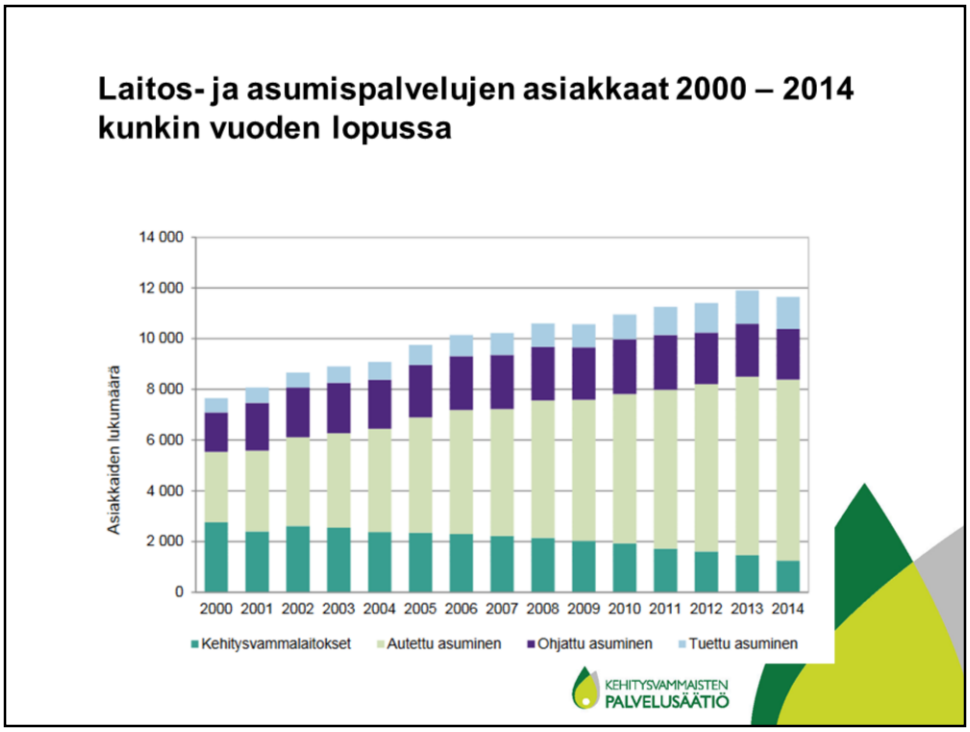
Kehitysvammaisten Palvelusäätiön lausunto erityisryhmien asuntojen rakentamisesta

Aarne Rajalahti
Kiinteistötoimen johtaja

Kesäkuussa 2016 ratifioitu **YK:n yleissopimus vammaisten ihmisten oikeuksista turvaa 19 artiklassaan elämisen itsenäisesti ja osallisuuden yhteisössä yhdenvertaisesti muiden kanssa**. Lainsäädännön tehtävänä on turvata tehokkaat ja asianmukaiset toimet, jotta vammaiset henkilöt pystyvät nauttimaan tästä oikeudesta täysimääräisesti. Tämä oikeus on turvata muun muassa varmistamalla, että vammaisilla henkilöillä on oikeus valita asuinpaikkansa sekä se, missä ja kenen kanssa he asuvat, eivätkä ole velvoitettuja käyttämään tiettyjä asuinjärjestelyjä.

Valtioneuvosto päätti 8.11.2012 kehitysvammaisten asumisen ohjelman (Kehas-ohjelma) tavoitteiden laajentamisesta tekemällä periaatepäätöksen kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisestä asumisesta ja palvelujen turvaamisesta. Päämääräksi asetettiin, että vuoden 2020 jälkeen kukaan vammainen henkilö ei asu laitoksessa.

Kehas-ohjelman asettamat määrälliset tavoitteet eivät ole toteutuneet aikataulussa. Vuoden 2015 lopussa kehitysvammalaitoksissa oli pitkäaikaishoidossa noin 1 000 henkilöä, joista 114 oli alle 18-vuotiaita. On arvioitu, että vuoden 2016 lopussa pitkäaikaisessa laitoshoidossa asuu 900 kehitysvammaista, vuoden 2017 lopussa 700 kehitysvammaista. Kehas-periaatepäätös on voimassa edelleen vuoteen 2020 saakka.

Valtioneuvosto päätti 8.11.2012 kehitysvammaisten asumisen ohjelman (Kehas-ohjelma) tavoitteiden laajentamisesta tekemällä periaatepäätöksen kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisestä asumisesta ja palvelujen turvaamisesta. Päämääräksi asetettiin, että vuoden 2020 jälkeen kukaan vammainen henkilö ei asu laitoksessa.

Kehas-ohjelman asettamat määrälliset tavoitteet eivät ole toteutuneet aikataulussa. Vuoden 2015 lopussa kehitysvammalaitoksissa oli pitkäaikaishoidossa noin 1 000 henkilöä, joista 114 oli alle 18-vuotiaita. On arvioitu, että vuoden 2016 lopussa pitkäaikaisessa laitoshoidossa asuu 900 kehitysvammaista, vuoden 2017 lopussa 700 kehitysvammaista. Kehas-periaatepäätös on voimassa edelleen vuoteen 2020 saakka.

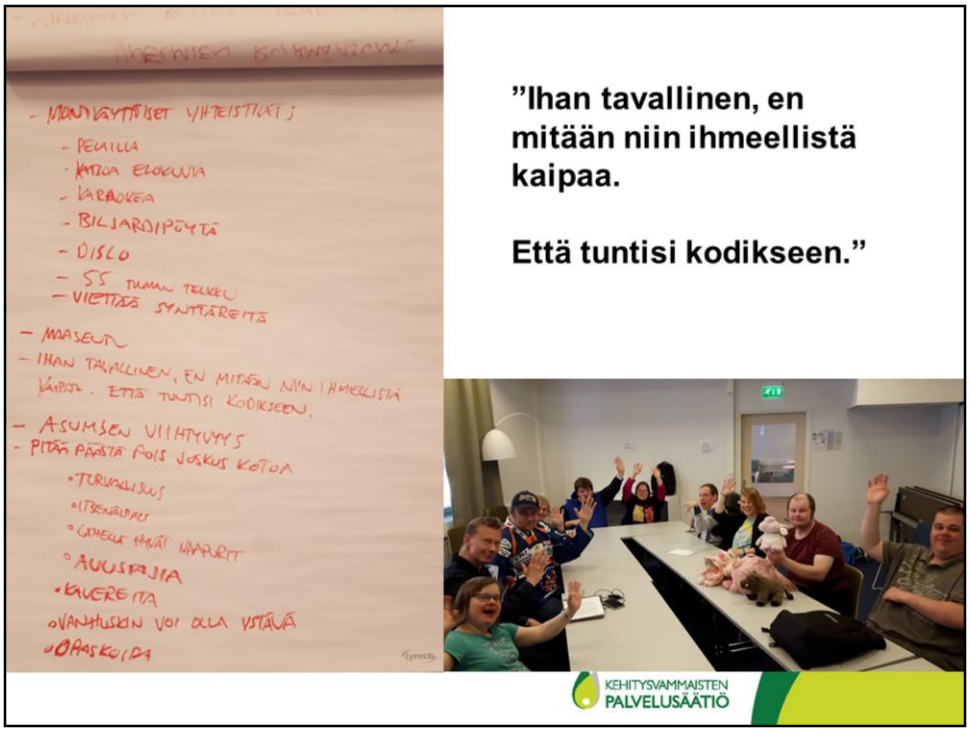
Monimuotoisuutta asumiseen

Viranomaisten linjauksia (mm. STM ja YM):

- Asumisratkaisuissa lisätään valinnanvapautta ja yksilöllisyyttä.
- Vammaisen henkilön tarpeet ja toiveet asumisen suhteen ovat keskiössä.
- Lähtökohtana on asumisen tavallisuus niin pitkälle kuin mahdollista.
- Asunnot yhdistetään tavalliseen asumiseen, eikä muodosteta keskittymiä.
- Kunnat ottavat tavalliset vuokra-asunnot entistä laajemmin käyttöön.

Lähde: Laitoksesta yksilölliseen asumiseen, Kehas-ohjelman seurantaryhmän loppuraportti, STM, 2016

KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Ryhmän kanssa keskusteltiin siitä, millainen koti olisi sinulle hyvä ja mistä eri elementeistä se koostuisi. Kehitysvammaisilta ihmisiltä nousi paljon hyviä vinkkejä siitä, miten KVPS:n kannattaisi edetä. Moni puhui siitä, että hyvä asunto olisi sellainen, jossa ei leimautuisi tietyn ryhmän edustajaksi. Tämä tukee näkemystä sille, että varsinkin suuremmissa kaupungeissa asuminen kannattaa yhdistää monimuotoiseen kerrostaloratkaisuun, jossa asuu kaikenlaisia ihmisiä. Moni puhui siitä, että oman asunnon lisäksi yhteistilat ovat tärkeitä. Yhteistilat mahdollistavat ajanvieton ja sosiaalisen inkluusion. Kuitenkaan mitään niin erityisiä toiveita kehitysvammaiset ihmiset eivät työpajassa tuoneet esille, tavanomainen asuminen, kuten kaikki muutkin, nousi tärkeään rooliin. Oman kodin ja kodikkuuden merkitys nähtiin erittäin tärkeäksi

Esityksemme

1) Valtion täytyy edelleen jatkaa toimenpiteitä, joilla kehitysvammaisten laitosasumisesta voidaan luopua kokonaan vuoteen 2020 -mennessä, ja näin jatkaa kehitysvammaisten asumisen ohjelman (Kehas) toimenpiteitä. Tämä edellyttää Aran rahoituksen kohdentamista kehitysvammaisten asumiskohteisiin.

   Huomiota tulee kiinnittää myös kehitysvammaisten lasten pitkäaikaisen asumisen järjestämiseen, mikäli lapsi ei perheitä tukevista toimenpiteistä huolimatta pysty asumaan lapsuudenkodissaan tai perhehoidossa.

KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Esityksemme

2) Korkotukiasetuksen mukainen lainojen takapainotteinen lyhennysohjelma ei sovi nykyiseen inflaatiotasoon. Nykyisen asteittain nousevan lyhennysohjelman rinnalle ohelle tulisi luoda vaihtoehtona käytettäväksi tasalyhennyslaina, joka mahdollistaisi velkariskin paremman ennakoinnin ja suunnittelun sekä paremman varautumisen tulevaisuuden peruskorjaustarpeisiin.

3) Aran investointiavustukseen linkittyvän korkotukilainan omavastuukorko 3,4 % on nykyisellä matalalla korkotasolla liian korkea. Omavastuukorko pitäisi saada huomattavasti alemmaksi, jotta se vastaisi paremmin nykyistä inflaatio- ja korkotasoa.

KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Esityksemme

4) Kehitysvammaisten ihmisten asumisen järjestämiseen on viime vuosina vaikuttanut erittäin paljon hankintalain mukainen palveluiden kilpailuttaminen.

Vammaispalveluissa on usein kysymys vaativista, monimuotoisista palveluista, joiden tulisi mukautua ja muokkautua lukuisiin eri tilanteisiin, kuten henkilöiden vaihteleviin yksilöllisiin tarpeisiin ja erilaisiin palveluiden yhdistelmiin.

Kehitysvammaisten asumisen järjestämisen monitahoisuudesta ja monimutkaisuudesta johtuen esitämme, että hankintalakiehdotuksen soveltamisalaan tehdään rajaus vammaisten ihmisten tarvitsemien elämänmittaisten palveluiden järjestämiseen.

KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Kiitos!

Aarne Rajalahti, kiinteistötoimen johtaja
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
Pinninkatu 51, 33100 Tampere
aarne.rajalahti@kvps.fi
Puh. 0207 713 516

KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

RAY TUKEE HYVIÄ TEKOJA